

Insòlita transparència

LES últimes interpretacions de la gesta de Mathias Rust són francament sorprenents. Valentin Falin, director de l'agència Novosti i pertanyent a la jerarquia del Kremlin ha dit que "fins i tot es podria agrair a aquest intrèpid pilot que ens hagi permès de fixar la nostra atenció en les llacunes del sistema soviètic de defensa aèria".

La insinuació és d'aquelles que tenen tantes cares. El fet que Gorbaxov reaccionés immediatament destituint un mariscal i substituint-lo per un general, amb canvis importants a la cúpula militar russa, es presta a tot de sospites. A cop calent, aquestes coses tenen més possibilitats d'èxit que si es volen realitzar en fred.

Per ajudar a malpensar, hi ha precedents històrics plens de terboleses. Com ara la voladura del cuirassat americà "Maine", a la badia de l'Havana, que va servir de pretext perquè els E. U. A. declarassin la guerra a Espanya, l'any 1898, amb sucosos guanys per la potència que es va considerar agredida. Hi ha qui diu que els espanyols, innocents criatures en aquest cas, no sabien res de l'atemptat contra el vaixell bèl·lic.

Quaranta-tres anys després, el 1941, els E. U. A. tornen a ésser víctimes d'un atac sorpresa: els japonesos, sense declaració prèvia, van atacar la base naval americana de Pearl Harbor i el president Roosevelt —que topava amb una població poc inclinada a entrar en guerra— troba la motivació i els incentius necessaris

La gesta de Mathias Rust. un fet ple d'interrogants

per a declarar-la, enmig d'un patriotisme sobtadament excitat. Hi ha historiadors que afirmen que Roosevelt estava informat de les intencions japoneses i que no va fer res per a evitar-ne les conseqüències.

També s'ha dit i escrit que l'incendi del Reichstag, la nit del 27 al 28 de febrer de 1933, atri-

buit per Hitler als comunistes, va servir de pretext providencial als nazis per desencadenar una brutal repressió contra els seus opositors.

Ja sé que relacionar tot això amb el cas del jove pilot alemany pot semblar un estirabot. Probablement ho és. Però és evident que l'alta política dels estats no

es val, únicament, dels grans successos, sinó que recorre sovint a les petites anècdotes que, ben aprofitades, també els són de molta utilitat.

Es estrany, també, que una fràgil avioneta "Cessna" de matrícula estrangera pugui aterrar en plena plaça Roja de Moscou, després d'una llarga travessia passant per fronteres molt vigilades, en període de fortes tensions internacionals. Es estrany, tant com ho seria que un globus cubà tripulat aterres sense permís davant el Capitoli de Washington.

Es estrany, a més, que les autoritats soviètiques divulgassin la notícia de seguida, sense plànyer-hi detalls com el del turista britànic que, amb una càmera de vídeo, va filmar tota una seqüència que ha pogut sortir de l'URSS i ésser projectada per televisions de tot el món.

Es estrany, també, que els russos ens serveixin aquesta imatge d'un Mathias Rust somrient, al peu del Kremlin amb la seva avioneta. I que ens diguin que potser només expulsaran del país el jove aviador, després de renyar-lo paternalment. Amb la qual cosa ens indiquen que no estan excessivament enfadats ni alarmats. Ni temen el ridícul. Potser se senten més forts del que fingien aparentar, amb el desig que els altres es refim. Jo m'atreiria a assegurar que el llistó de la seva por està situat més alt que el vol d'una simple avioneta.

PERE CALDERS

Contra la màgia, dogma

CARLES Pujol, un dels homes més savis del país —una mena d'il·lustrat del segle XVIII, mal trasplantat de segle—, va escriure un llibre hermenèutic, bell homenatge a Joan Perucho, qualificat Perucho de "màgic prodigiós".

Desconec el ressò que el llibre ha obtingut... just a l'instant en que Perucho és objecte, gairebé sistemàtic —sense premi d'honor, encara— de les generacions més joves d'escriptors i d'artistes catalans. Jo en faria un llibre de lectura recomanada: per entendre millor l'obra de Perucho, sí, però, i

del seny contra els intents de renovació.

La cosa ve de lluny: el gironí Francesc Eiximenis, flagell de les dones i dels escriptors, ja ens recordava que Déu ha dat al diable la potestat d'executar la màgia. I tot i que actualment la irracionalitat del joc s'ha convertit en la primera causa patriòtica del país, un dels valors permanents inqüestionats era i és el de la negació al no-seny dels drets bàsics del coneixement: no ha estat, el nostre, un poble precisament tolerant amb els herètics. I si és cert que habitualment no els crema a la plaça

foguera-immolàtoria, resulta massa alt.

Joan Perucho ha estat un tafaner. Un explorador. Un xafarder. Iestic d'acord amb Josep Pla quan diu (per cert, parlant de l'homenot Salvador Espriu): "La xafarderia és la sal de la vida i de la literatura a tot arreu, perquè la cultura no és més que xafarderia". On tots cercàvem dogmes, "vells camins frescats". Perucho s'escapava per camins encara verges o assenyalats, als mapes de la nostra moral patriòtica, com a perillosos. En lloc de les tèbies gallinetes casolanes ens presentava un monstruari fan-

contra l'esperit... de la tribu. D'una tribu, ai!, que ho ha entès tot, cultura inclosa, com a herència... en el pitjor sentit de la paraula. És a dir: com a rígida fidelitat (fe, pàtria i amor) i obediència a les lliçons rebudes. ¿Què passaria si, per falsa fidelitat, no volguéssim canviar el tractor que ens va deixar el pare per un de més nou? Joan Perucho, expert en laberints i en beuratges, seduit per les aromes bizantines... bé es mereixeria el premi del tresor amagat, la ploma groga per part dels devots "del fabulós, remot, i ja per sempre perdut país." que Perucho envoa-